

Označování potravin

Mgr. Ing. Eva Trávníčková
metodik

Státní zemědělská a potravinářská inspekce

2. prosince 2014

Profil Státní

zemědělské a potravinářské inspekce

Zaměření kontrol:

- hygienické podmínky
- bezpečnost potravin
- složení potravin
- klamavé a agresivní obchodní praktiky
- oprávněnost podaných spotřebitelských podnětů atd.

2013 - 35 000 kontrol:

- maloobchod 26 000
- velkoobchod 1 700
- výroba 9 000
- ostatní cca 3 000

2013 – výše pokut – 64 121 500 Kč

Profil SZPI - co čeká SZPI po 1. 1. 2015?

- Do 31. 12. 2014 – 41 000 provozoven, 425 zaměstnanců, z toho 230 inspektorů
- Od 1. 1. 2015 – 106 000 provozoven, 465 zaměstnanců, z toho 265 inspektorů

Označování potravin - Legislativa

Právní předpisy ČR:

- ✓ Zákon č. 110/1997 Sb., v platném znění, o potravinách a tabákových výrobcích
- ✓ Vyhláška č. 113/2005 Sb., v platném znění, o způsobu označování potravin a tabákových výrobků – stanoví podrobnější požadavky na označování potravin obecně
- ✓ Komoditní vyhlášky

Právní předpisy EU:

- ✓ Nařízení č. 178/2002 kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva
- ✓ Nařízení č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům

Nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům

- Cílem nařízení je poskytnout konečnému spotřebiteli základ, **aby mohl učinit informovaný výběr** (konečný spotřebitel by měl snadno porozumět informacím uvedeným na obale, jednoduché a srozumitelné údaje).
- na **balené potraviny**;
- zabalené a nebalené: povinně dle nařízení alergeny, jinak postup dle §§ 7 a 8 zákona č. 110/1997 Sb. o potravinách
- účinnost většiny ustanovení od **13. 12. 2014**
(výjimky čl. 55 – výživové údaje – od 13. 12. 2016)

Seznam povinných údajů (čl. 9)

1. název potraviny
2. seznam složek
- 3. alergenní látky**
4. množství složky nebo skupiny složek
5. čisté množství potraviny
6. datum minimální trvanlivosti nebo datum použitelnosti
7. podmínky uchování nebo podmínky použití
8. jméno nebo obch. název a adresa PPP
- 9. země původu nebo místo původu**
10. návod k použití
11. obsah alkoholu - nápoje nad 1,2 % alkoholu
- 12. výživové údaje**

Další povinné údaje (čl. 10, příloha III)

- „baleno v ochranné atmosféře“
- „se sladidlem“
- „obsahuje aspartam (zdroj fenylalaninu)“
- „obsahuje lékořici“
- „obsahuje kofein“
- „s přidanými rostlinnými steroly“
- datum zmrazení

Povinné údaje

- povinná velikost písma
- povinný český jazyk
- různé pole a seskupení (stejně zorné pole):
 - údaje v čl. 9 odst. 1 písm. a), e) a k)
= název, množství, obsah alkoholu
 - údaje čl. 30 odst. 1 a 2 (výživové údaje)
 - výživové nebo zdravotní tvrzení + množství látky/látek, k nimž se vztahuje
- slovy a čísly - není možné je nahradit symboly, piktogramy nebo obrázky – jen navíc

Povinná velikost písma

- velikost písmene „x“ – **1,2 mm** (kontrast mezi tiskem a pozadím – porovnání jasů?)
- výjimky pro použití min. velikosti písma – obaly jejichž největší plocha je menší než 80 cm² – **0,9 mm**
- EK – stanovení pravidel k čitelnosti
- Text pouze velkými písmeny – equivalent „A“

Velikost písma a největší plocha obalu

stěna s největším povrchem

povrch koule

obal typ válec – povrch plochy kolem dokola

Velikost písma a největší plocha obalu

Největší plocha NENÍ etiketa

Největší plocha

Etiketa

Značení alergenů

- čl. 21 + příl. II nařízení 1169/2011
- Zvýraznění od ostatních složek v seznamu – cílem je jasné odlišení
- Zvýraznění alergenů v seznamu složek zajišťuje, že spotřebitelé seznam složek i nadále kontrolují
- Alergie i na jiné látky, než jsou uvedeny v seznamu alergenů → **nelze označení „bez alergenů“**
- Pokud není uveden seznam složek uvedou se alergenym slovem „obsahuje“ a jejich výčtem
- Nevyžaduje se, pokud názve odkazuje na alergen

Značení alergenů

- zvýrazní se část nebo celek – sušené mléko x sušené mléko
- pokud jsou všechny složky alergenů – odlišení celku od ostatních povinných údajů
- uvedení kategorií z přílohy II ve složení je nutné jen pokud složka jasně neodkazuje na alergen
 - **kapr**
 - tapeska křížová (**měkkýš**)
 - solea evropská, mořský jazyk, (**ryba**)
- **živá jogurtová kultura** – nepatří mezi látky vyvolávající alergie podle nařízení 1169/2011

Uplatňování Nařízení (EU) č. 1169/2011 aneb časté dotazy

Alergeny – čl. 21 + příl. II

- ✓ Složení: cukr, kakao, **laktóza**, rýžová mouka, **arašídý**
- ✓ Složení: cukr, kakao, LAKTÓZA, rýžová mouka, ARAŠÍDY
- ✓ Složení: cukr, kakao, **laktóza**, rýžová mouka, **arašídý**
- ✓ Složení: cukr, kakao, laktóza, rýžová mouka, arašídý
- ✓ Složení: cukr, kakao, **laktóza**, rýžová mouka, **arašídý**
- ✗ Složení: cukr, kakao, *laktóza*, rýžová mouka, *arašídý*

Čisté množství – čl. 23 + příl. IX

- tekuté produkty – objemové jednotky
(např. nápoje, oleje, mléko)
- ostatní – hmotnostní jednotky
(např. zmrzliny, kečup, jogurt)
- Polotuhé, polotekuté – může být stanoveno vyhláškou

Země původu - čl. 26

- drůbeží, vepřové, skopové, kozí – 1.4. 2015
(země chovu a země porážky)
- pokud by opomenutí údaje mohlo uvést spotřebitele v omyl ohledně skutečné země původu (mapy, značky -český produkt),
- země původu primární složky – po přijetí prováděcích aktů země původu prim. složky nebo info o odlišném původu
- pro další potraviny – jen zprávy Komise

Výživové údaje

- **povinné od 13.12. 2016**
- před 13.12.2016
 - dobrovolně uvedené → 1169/2011
- Potraviny bez NO po 2016 – vyčerpání již vyrobených (balených) potravin

Nevztahuje se na zásoby obalů

Výživové údaje

Výživové údaje (čl. 30)

povinné výživové údaje

- energie
- tuk
- nasycené MK
- sacharidy
- cukr
- bílkoviny
- sůl

Ize doplnit POUZE:

- mononenasycené MK
- polynenasycené MK
- polyalkoholy
- škrob
- vláknina
- vitamíny nebo min. látky

Vypuštění výživových údajů

- doplňky stravy – směrnice 2002/46/ES vyhláška
- přírodní min. vody – směrnice 2009/54/ES vyhláška
- největší plocha je menší než 25 cm²
- nápoje s obsahem alkoholu nad 1,2% obj.
- potraviny dodávané v malých množstvích přímo konečnému spotřebiteli

Vypuštění výživových údajů

- Nezpracované produkty obsahující jedinou složku nebo skupinu složek
- Produkty zpracování pouze zráním, které obsahují jedinou složku nebo skupinu složek
- Byliny, koření nebo jejich směsi
- Sůl
- Stolní sladidla
- Bylinné a ovocné čaje
- Kvasné octy
- Aromata
- Přídavné látky
- Pomocné látky
- Potravinářské enzymy
- Želatina
- Želírující složky
- Kvasnice
- Žvýkačky

Výživové údaje - opakování (čl. 30)

Lze opakovat tyto údaje:

- energie

NEBO

- Energie spolu s množstvím tuku, nasycených mastných kyselin, cukrů a soli
- opakované údaje (čl. 30 odst. 3)
- v hlavním zorném poli a velikostí písma min. 1,2 mm
- uzavřený seznam – není možné rozšiřovat!
- lze i v jiném formátu než tabulka nebo v řadě za sebou

Způsob uvádění výživových údajů (čl. 34)

**Povinné výživové údaje (čl. 30 odst. 1)
Dobrovolné výživové údaje (čl. 30 odst. 2)**

- stejné zorné pole
- velikost písma min. 1,2 mm
- společně ve srozum. formátu
- pořadí dle přílohy XV
- v tabulce s číselnými hodnotami, případně v řadě za sebou (při nedostatku místa)

Opakované údaje (čl. 30 odst. 3)

- hlavní zorné pole
- velikost písma min. 1,2 mm
- i v jiném formátu než povinné výživové údaje

Výživové údaje – formy vyjádření údajů

čl. 32 + příloha XIII a příloha XV

- energie a obsah živin - **měrné jednotky** – kJ/kcal, g, (vitamíny a min. látky – mg, μg) – příloha VIII a příloha XV
- vyjádření na 100g nebo 100ml – dle jednotek (čistého množství)
- NAVÍC - energie a obsah živin lze vyjádřit jako % podílu ref. hodnot příjmů na 100g nebo 100ml (dle přílohy XIII)
- V těsné blízkosti uvést „Referenční hodnota příjmu u průměrné dospělé osoby (8 400 kJ/2 000 kcal)“

Výživové údaje – formy vyjádření údajů

Za určitých podmínek lze vyjádřit výživové údaje na porci nebo jednotku spotřeby:

- velikosti porce nebo spotřební jednotky je definována
- uveden počet porcí nebo jednotek obsažených v balení
- snadno srozumitelné (text, obraz, symbol..)
- v těsné blízkosti NO

Novela zákona č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích

Balené potraviny - § 6

- **údaj o třídě jakosti** (pokud stanoví vyhláška nebo předpis EU)
 - **seznam složek u nápojů nad 1,2 % obj. alkoholu**
 - **symbol „e“** - možné po splnění požadavků zák. o metrologii
 - **další údaje, stanoví-li tak vyhláška nebo veterinární zákon**
 - **požadavky nařízení (EU) č. 1169/2011 – čl. 9 a čl. 10**
- povinnost uvést šarži zachována – ustanovení § 9**

Novela zákona č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích

Potraviny zabalené bez přítomnosti spotřebitele - § 7

- **Na obalu**

- název a adresa PPP, **který potravinu vyrobil**
 - název potraviny
 - čisté množství
 - seznam složek
 - země původu (podle nařízení (EU) č. 1169/2011)
 - způsob uchování
 - DMT/DP
 - údaje podle čl. 10 odst. 1 nařízení (EU) č. 1169/2011 (např. „se sladidly“)
 - údaje podle čl. 44 odst. 1 písm. a) nařízení (EU) č. 1169/2011 (alergeny)
 - údaj o množství hlavní složky (pokud stanoví vyhláška)
 - údaj o třídě jakosti (pokud stanoví vyhláška)
 - případné další údaje dle specifických vyhlášek nebo předpisů EU
- **způsob označení – prováděcí právní předpis**

Novela zákona č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích

Nebalené potraviny - § 8

- **V těsné blízkosti potraviny**
 - název a adresa PPP, **který potravinu vyrobil**
 - název potraviny
 - údaj o množství hlavní složky (pokud stanoví právní předpis)
 - údaj o třídě jakosti (pokud stanoví právní předpis)
 - země původu (podle nařízení EU č. 1169/2011)
- **V blízkosti místa nabízení k prodeji**
 - datum použitelnosti (nebo až na etiketu potraviny zabalené na žádost spotřebitele)
 - údaj o přítomnosti alergenů (způsobem dle nařízení (EU) č. 1169/2011)
- **Na vyžádání spotřebitele nebo jinou formou zpřístupnit**
 - seznam složek
 - množství zdůrazněné složky

Děkuji za pozornost